

L'antic hospital de Santa Maria de Lleida, seu de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, enceta l'any amb un ambiciós projecte de restauració que inclou un ascensor de disseny i la neteja de les façanes de l'edifici que en aquests moments acull una exposició de Joan Pere Viladecans.

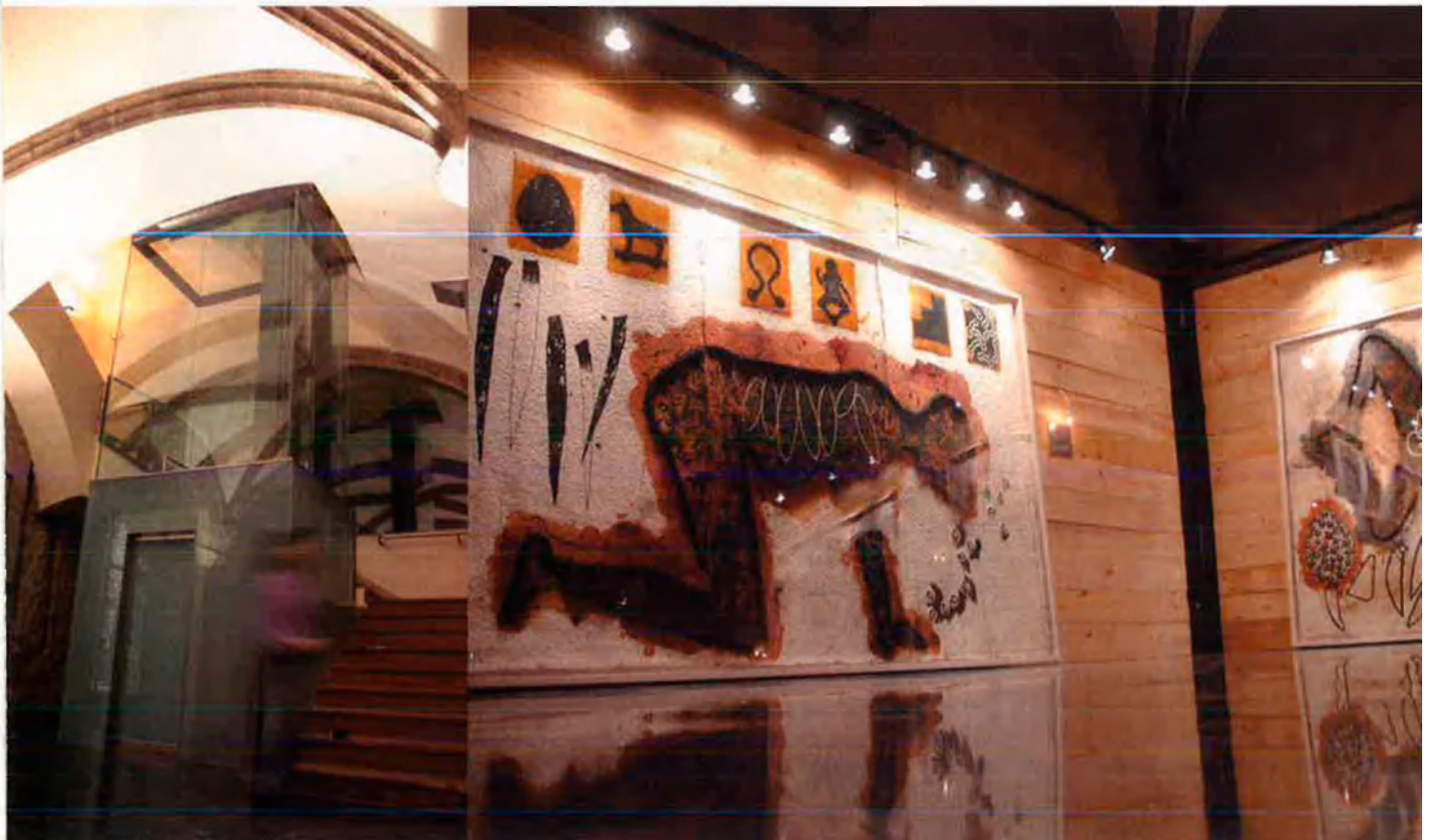
Gòtic sense barreres

L'Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI) de Lleida ha estrenat l'any amb la inauguració d'un flamant ascensor de disseny en l'imponent edifici de la seva seu, un magnífic exemple del gòtic civil català que, paradoxalment, va estar tres vegades a punt d'anar-se'n a terra durant els últims cent anys i escaig. El nou ascensor, que elimina les barreres arquitectòniques en aquest edifici, antic hospital de Santa Maria, va ser es-

trenat tot just en començar l'any, el passat 3 de gener, en un acte en què el president de la Diputació de Lleida, Isidre Gavín, i la directora de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, Carme Vidal, van anunciar per a aquest 2006 una altra actuació important en l'emblemàtic immoble: la neteja de les façanes per recuperar el color original de la pedra i la restauració de la verge que presideix l'entrada des del carrer Major.

Sembla, doncs, que en aquest se XXI canviarà radicalment la sort de seu de l'IEI, que va córrer perill de enderrocat en tres ocasions. El primer intent de tirar avall aquesta construcció gòtica és del 13 de juny de l'any 1900. Tot va començar quan es va arribar a terra una construcció adossada a l'actual seu de l'IEI. L'Ajuntament va tenir la idea d'enderrocar també l'edifici del segle XV per "embellir la ciutat", segons s'apunta en un escrit del regidor que va tenir la delirant idea. Afortunadament el projecte no prosperar, però pocs anys després va desenterrar la iniciativa. L'arquitecte va argumentar que l'edifici tenia "molt poc valor artístic", segons recull l'historiador Antoni Conejo en el llibre *L'antic hospital de Santa Maria*, publicat per l'IEI. Es va encarregar un informe a l'arquitecte Jeroni Martorell, de la secció de Conservació de Monuments de l'Institut d'Estudis Catalans. Lleida li va donar un carrer, una estàtua o qualsevol altre símbol de reconeixement, perquè Martorell, que inicialment, va defensar el valor de l'edifici que llavors acollia l'hospital

El nou ascensor permet que les persones amb limitacions motrius puguin accedir a tot l'edifici.

Santa Maria i cinc anys més tard, el 15 de març del 1920, va ser declarat monument artisticoarquitectònic.

Semblava un final feliç, però lamentablement, quan l'any 1923 es va començar a construir el nou hospital de Santa Maria, a la sortida de Lleida en direcció a Osca, es va reobrir el debat sobre la conveniència de conservar l'edifici gòtic. Es van fer enquestes, es van publicar articles d'opinió i, finalment, i per fortuna, es va tornar a descartar l'enderroc.

Anys més tard, el 1945, va sorgir una altra insòlita polèmica: es va promoure una recollida de signatures per traslladar l'edifici. En aquesta ocasió la mà negra que va moure els fils, segons el catedràtic de la Universitat de Lleida Frederic Vilà, va ser Moreno Torres, director general de Regiones Devastadas. La iniciativa desenterrava un vell projecte de Julio Saracibar del 1869 que preveia la demolició de la seu actual de l'IEI per crear una gran plaça que permetés una visió panoràmica de la catedral. Dos arquitectes, Pere Domènech Roura i Lluís Domènech Torres, van ser els encarregats d'actualitzar el projecte el juny del 1948. L'única diferència respecte als plans de Saracibar era que l'antic hospital de Santa Maria no es convertiria en runa, sinó que es desmuntaria peça a peça per traslladar-lo a la plaça de l'Ereta, concretament al solar que havia acollit el convent de l'Ensenyança. Aquest deliri va arribar a l'oïda de l'Acadèmia de San Fernando el 1950 i, tot i que no va ser rebutat amb la contundència esperada, es va acabar desestimant el 1952. L'edifici estava salvat.

Afortunadament, el segle XXI ha començat d'una manera molt diferent, amb ascensor de disseny i neteja de façana d'una meravella del gòtic civil català que acull regularment mostres d'art contemporani, com ara "Allò que s'amaga", l'exposició que es pot veure ara mateix i fins al 26 de febrer a la seu de l'IEI, en què l'artista Joan Pere Viladecans mostra els seus últims treballs pictòrics i la seva preocupació "per l'ecologia i el diàleg de l'home amb la naturalesa", en paraules de l'autor.

Anna Sàez

Dos quan s'aneguen

Sebastià Alzamora

Citant Espriu (o una cosa per l'estil)

Fent gala d'un encomiable esperit didàctic, fa uns dies Miquel Iceta intentava animar el petri senyor Rajoy a parar una mica d'atenció a les raons de Josep Piqué, el Desdichado, a propòsit de l'Estatut. Acabava de produir-se una nova desavenença entre el Desdichado i la cúpula directiva del PP que una altra vegada deixava Josep Piqué amb el cul a l'aire, per dir-ho suaument (sense que l'interessat ho considerés motiu suficient per presentar la dimissió i salvar la mica de dignitat que li pugui quedar), i Iceta, en un rapte d'elevació lírica, volgué il·lustrar el cas amb una cita literària al·lusiva a interlocucions històriques difícils. Fou aleshores quan es posà a la boca uns versos, segons ell de Salvador Espriu, que diuen "Escolta, Espanya, la veu d'un fill/ que et parla en llengua no castellana."

Bé. A aquestes alçades, no ens ha de sorprendre que un polític no només tingui les penques de confondre en públic Salvador Espriu amb Joan Maragall (que, per cert, és l'avi de l'actual president de la Generalitat; ja sé que això ho sap tothom però ho escric perquè és possible que Iceta ho ignori), sinó que després no es prengui ni la molèstia de corregir-se igualment en públic; o que el periodista que es fa ressò d'aquestes declaracions tampoc no sigui capaç de detectar l'error i les retransmeti tal qual, sense que a l'un ni a l'altre se'ls caigui la cara de vergonya. No, tot això no ens ha de sorprendre gens perquè ni polítics ni periodistes no saben, ni els interessa, ni necessiten saber qui van ser i què van escriure Espriu ni Maragall, si no és que els soni remotament de quan anaven a l'institut de secundària. Per als polítics, un poeta és una cosa que de vegades es pot fer servir per donar una mica de llustre als seus discursos, habitualment caracteritzats per la més severa indigència expressiva, i encara li hauríem de reconèixer a Iceta que intentés ampliar la gamma una mica més enllà de Miquel Martí i Pol.

De tota manera el disbarat d'Iceta no deixa de tenir involuntàriament el seu què, atès que tant Maragall com Espriu són dels pocs poetes catalans que han dedicat explícitament versos a Espanya: el primer a etzibar-li un adéu exasperat (a l'"Oda a Espanya" que Iceta intentava citar), i el segon per implorar una mica de pietat i sentit comú després de la matança fratricida de la Guerra Civil (a *La pell de brau*). I en efecte, per sobre dels politicastes de torn, tristament comprovem cada dia que en aquests mateixos termes es continua dirimint l'existència d'Espanya, i la seva relació amb Catalunya.